

СПІВПРАЦЯ ЦЕРКВИ, ОСВІТИ, СУСПІЛЬСТВА: ВИТОКИ ТА СЬОГОДЕННЯ

*Гомотюк О. Є.,
доктор історичних наук, професор
кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

УКРАЇНЬСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА У ЗАХИСТІ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ УКРАЇНСТВА

Широкомасштабна війна в Україні, яку розпочала Росія загострила питання соціально-гуманітарної сфери, підсилила роль усіх її складових у забезпеченні життєдіяльності нації та держави. В умовах війни неоцінену духовну підтримку надає Церква. Саме у єдності усіх сил ми зможемо здобути Перемогу над віковичним ворогом нашого народу. Підкреслимо, що наша Церква розвивалась через різні історичні перипетії, вона була чи не єдиною інституцією у суспільстві, яка презентувала інтереси свого народу у попередні століття. Ще у 1783 році засновано в Австрійській імперії греко-католицьку духовну семінарію, яка стала осердям культурно – національного життя українців. Три греко-католицькі священники, випускники Львівської духовної семінарії – М. Шашкевич, Я. Головацький, І. Вагилевич, заснували «Руську трійцю» (літературне угруповання), відіграли помітну роль у поширенні освіти серед українців. Коли в Австрійській імперії відбулася весна народів 1848 року, перша Руська рада складалася з галицького духовенства.

У ХХ столітті важливу роль для західноукраїнської спільноти відігравали освітні заклади. У 1929 році на основі Львівської духовної семінарії з благословення та ініціативи митрополита Андрея Шептицького засновано Богословську академію, яка проіснувала до 1939 року, її остаточно закрили більшовики у 1945 році. Завдяки старанням Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого у міжвоєнний період Богословська академія запровадила серед навчальних курсів археологію, мистецтво, відкрила музей. Підкреслимо, що в історії УГКЦ і нашого народу Блаженніший Патріярх Йосиф був небуденною постаттю, надзвичайно багатогранною, долучався до різних сфер життя українства.

Варто відзначити той факт, що в Українському таємному університеті працював історик Церкви М. Чубатий, окрім цього, він був викладачем у Греко-католицькій семінарії та членом Богословського наукового товариства у Львові.

У межах Українського таємного університету М. Чубатий заманіфестував державний характер української нації через читання курсу з історії українського права як самостійного предмета. До того періоду українська молодь, навчаючись на правничих факультетах університетів Львова, Праги, Варшави, вивчала лише історію польського, чеського та австрійського прав. Результатом праці став підручник, що охоплював історію українського права Київської Русі, Галицько-Волинської та Литовсько-Руської держав. У 1921 р. оприлюднено «Огляд історії українського права. По запискам проф. д-ра М. Чубатого. Історія джерел та державного права».

Підкреслимо, що Блаженніший Патріарх Йосиф 25 листопада 1963 року заснував Український Католицький Університет, який став продовженням Богословської Академії у Львові. У грамоті про заснування Українського Католицького Університету сказано: «Метою університету є розвивати українську науку, зосереджувати наукову творчість, підготовляти молодь до наукової і народної праці та водночас творити для неї моральну основу, оголошеною Католицькою Церквою. Зокрема завданням університету є пізнавати минуле українського народу, його християнський світогляд і світогляд цілого Сходу, до якого він належить, зібрати, закріпити це знання в книгах, як у вияві наукової творчості... А вже дуже високим завданням Католицького Університету є виховувати молоде покоління, перейняти його католицькими засадами і вчинити готовими з запалом посвятитися науці і примінювати своє знання житті» [1, с. 391].

«Науковою культурною працею ми кладемо чи не найсильніші підвалини нашому національному і державному життю» [2, с. 20], – наголошував Патріарх Йосиф. Наприкінці 80-початку 90-х років українська греко-католицька Церква зуміла відновити освітні традиції та стати інституцією не лише для підтримки християнських цінностей, а й національної та державницької свідомості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ленчик В. Визначні постаті Української Церкви: Митрополит Андрей Шептицький і Патріарх Йосиф Сліпий. Львів: Свічадо, 2001. 608 с.
2. Чапуга С. Кардинал Йосиф Сліпий – духовний борець за українську державність. Івано-Франківськ, 2002. С. 20–26.